

De Groote vuurvliinder

Jac.P. Thijssse

Op 8 januari 1945 overleed tachtig jaar oud Dr. Jacobus Pieter Thijssse te Overveen. Dit jaar vijftig jaar geleden: daarom is 1995 uitgeroepen tot Thijsssejaar. Jac.P. Thijssse heeft veel voor De Levende Natuur betekend: niet alleen als (mede)oprichter van het tijdschrift, maar ook als auteur van talloze artikelen. Voor de redactie redenen genoeg om dit jaar extra aandacht aan Thijssse te besteden. Dit gebeurt in de vorm van een artikel van de hand van Thijssse, dat aansluit bij het betreffende nummer. Voor dit nummer is gekozen voor De Groote vuurvliinder uit De Levende Natuur 33 (december 1928): 235 - 240.

Iedereen kent natuurlijk het gewone Vuurvlindertje, de kleine snaak, die we nog zien ronddartelen tot laat in de herfst. (...) Zoover de Kleine Vuurvlinder. Maar nu weten we sinds 1915 dat wij ook de Groote vuurvliinder rijk zijn. Hij werd toen ontdekt in den Zuidoosthoek van Friesland (...). Die Groote vuurvliinder is een prachtig dier, anderhalf maal zoo groot als de Kleine. Het mannetje is aan de bovenzijde bijna heelemaal rood, voorvleugels, zoowel als achtervleugels; alleen de randen en een paar kleine vlekjes op de voorvleugels zijn donker. Het wijfje heeft op de vleugels veel zwarte vlekken, op de manier van den Kleinen Vuurvlinder. Beide geslachten hebben de onderkant van de achtervleugels mooi aschkleurig blauw en op den dof oranje onderkant van de voorvleugels zwarte, wit omrande vlekken. De rups is net zoo'n slakkenrups als die van den Kleinen Vuurvlinder en leeft op de groote zuringsoorten. In alle boeken staat, dat hij leeft op de Groote Waterzuring (*Rumex hydrolapathum*), een van de meest gewone planten van Europa en bij ons overal groeiend langs slooten en plassen en in moerassen en ook wel ver van het water op ruigten en in rommelhoeken en in slecht verzorgde tuinen. Nu zou men denken dat een vlinder, die als rups leeft op een zoo gewone plant ook wel algemeen zou voorkomen, maar dat is heelemaal niet het geval; in ons land is hij alleen maar aangetroffen daar in de buurt van Wolvega en buiten ons land nergens, wel wat zuidelijker een verwante soort, die duidelijk kleiner is en die ook

wel beschouwd is als een varieteit van den Groote Vuurvlinder. Ik bedoel *Chrysophanus rutilus*.

Voor 1915 meende men, dat er heelemaal geen Groote Vuurvlinder meer in de wereld bestond en wel sinds 1850 ongeveer. Vóór dien tijd kwam hij alleen voor in een beperkt gedeelte van Engeland, noordwest van Cambridge in Huntingdonshire.

(...) Tegenwoordig woedt in Engeland een felle strijd onder de entomologen over de vraag of bepaalde soorten van insecten ten onder kunnen gaan ten gevolge van het verzamelen. (...) Sommigen beweren, dat heel andere oorzaken dan het verzamelen het uitsterven van enkele vlindersoorten hebben bewerkt: in de eerste plaats ontginning en draineering, maar ook ziekten en sluipwespen. Dadelijk stelt een van de tegenstanders een groote kweek van rupsen bloot aan alle mogelijke sluipwespen die er zin in hebben en ziet, de meeste rupsen blijven onaangetast. Weer een ander beweert dat de achteruitgang van het vlindertal te wijten is aan de vogelbescherming, die zich er op beroemen mag, het aantal insectenetende vogels zoo belangrijk vergroot te hebben. En sla je dan de geschriften der vogelbeschermers op, dan staan die vol met klachten over den achteruitgang der vogels en de bedenkelijke vermeerdering van het heirleger der insecten. Dan zijn er nog de bedachtzamen, die beseffen en erkennen, dat er nog heel wat op deze wereld gebeurt, waar wij geen verklaring voor kunnen vinden en dat daartoe ook dikwijls gerekend moet worden de bloei en de ondergang van sommi-

ge soorten van dieren en planten.

Natuurlijk hebben alle partijen gelijk en het lijdt zeker geen twijfel, dat het al heel gemakkelijk is, om een diersoort, die een zeer beperkt gebied bewoont, uit te roeien. En dat zou zeker met onzen Grooten Vuurvlinder bij Wolvega gebeuren, indien daar even fel jacht op werd gemaakt als in Engeland. (...)

En nu bij ons. (...) Het spookt daar in den Noordhoek. De streek waar de Vuurvlinder huist, wordt gaandeweg ontwaerd en ontgonnen (...)

Op het oogenblik is er slechts één praktische beschermingsmaatregel te bedenken: Men moet de baas zijn op het gebied, waar de te beschermen insecten huizen. Daar is nu bij Wolvega weinig of geen kans op (...) De Entomologische Vereeniging heeft aangeklopt bij de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten en nu is dit najaar de Friesche Groote Vuurvlinder door den heer Wittpen gepoot in het Naardermeer en wel in een der Botanische Reservaten, waar nooit gemaaid, gejaagd, gekapt wordt. Het was niet noodig daar Waterzuring aan te planten, die staat er genoeg en er zijn ook vele bloemen, waar de vlinders honig kunnen vinden. (...) Vroeger heette dat stuk het Jan Hagens bosch en zoo blijf ik het altijd noemen (...)

Ik zou het wel toejuichen, wanneer in het volgend jaar de vlinder ook nog uitgezet kon worden in den Oosthoek zelve van Friesland en wel in de Boornbergumer Putten, die toch ook zoo half en half een natuurmonument zijn en waarvan de vegetatie meer overeenkomst vertoont met die van de oorspronkelijke woonplaats van den Vuurvlinder. Ook zou ik nog een proef wenschen te nemen met het Korenburger Veen en met het Witven en Goorven van Oisterwijk. Maar buiten kijf is de vlinder, als hij er eenmaal tieren wil, in het Naardermeer het veiligst. (...)

Er zit vanzelf in al deze maatregelen iets onnatuurlijks en wij gaan er dan ook alleen toe over in den uitersten nood, wanneer er gevaar voor verdelging dreigt. Het zuivere doel van de beweging voor natuurbescherming is toch, dat de natuur haar vrijen loop krijgt, dat planten en dieren zich ontwikkelen in hun natuurlijke onafhankelijkheid en samenwerking, waarbij dan de mensch zooveel mogelijk blijft uitgeschakeld. (...) Wij behouden juist de natuurmonumenten in de hoop, althans daar nog den natuurlijken loop der dingen te kunnen gadeslaan. (...)